

Ciekawostki historyczne

Na cmentarzu przy ulicy 11 listopada spoczywają ciała żołnierzy włoskich. Zmarli oni, kiedy to jako jeńcy przebywali w naszym mieście w latach 1915-1918. Zatrudniano ich przy robotach drogowych, ale także remontowali budynek obecnego Muzeum oraz szpitala miejskiego. [AR]

Nagrobek jeńców włoskich

Jadwiga Kukułczanka

Koukou Chanska to pseudonim literacki urodzonej w 1933 roku w Dąbrowie Górniczej, absolwentki I LO – Jadwigi Kukułczanki, która po studiach romanistycznych na Uniwersytecie Warszawskim wyjechała do Paryża. Jest znana dzięki tłumaczeniom literatury francuskiej na polski i polskiej na francuski (Gombrowicz, Witkacy, Szaniawski). Popularyzatorka filmu polskiego i autorka scenariuszy. Otrzymała szereg nagród za propagowanie kultury polskiej za granicą. [MC]

Jednym z ciekawszych eksponatów Muzeum Miejskiego „SztYGarka” jest wialnia. Ręcznie napędzana wialnia składała się z drewnianej obudowy, która dzięki kanałowi powietrznemu oraz systemowi sit oczyszczała młócone ziarno i sortowała go od plew i innych zanieczyszczeń. Oczyszczone ziarno dzielono: najlepsze przeznaczono na siew, średnie na przemiał oraz najgorsze tzw. „poślad”, które służyło jako karma dla zwierząt. Typowa wialnia w ciągu godziny przerabiała od 300 do 500 kg ziarna. [OL]

Wialnia na ekspozycji etnograficznej

Etnografia i podróże w Muzeum

Olga Lulek
olulek@muzeum-dabrowa.pl

Dział Etnograficzno-Podróżniczy w dąbrowskim Muzeum posiada niezwykle bogate zbiory prezentujące najodleglejsze zakątki świata. Nie zapominamy także o rodzimej tradycji i zagłębiowskich korzeniach, dlatego sale wystawiennicze podzieliliśmy na dwie części. W pierwszej z nich przedstawiona jest kultura i obyczaje Zagłębia Dąbrowskiego. Tutaj zobaczymy jak żył górnik i rolnik w XIX i XX wieku. Druga część pokazuje świat odległy i nieznan. W otoczeniu bogatych aranżacji plastycznych prezentowane są tutaj kultury: Ameryki Południowej, Indii, Azji, Papui Nowej Gwineji, Celebesu i Borneo. Udostępniamy także pamiątki związane z takimi polskimi podróżnikami jak Krzysztof Wielicki czy Marek Kamiński oraz dąbrowianin Tomek Kowalski.

Wydawca
Dąbrowskiego
Kuriera Muzealnego:
Muzeum Miejskie
„SztYGarka”
sekretariat@muzeum-dabrowa.pl

Redaktor:
Arkadiusz Rybak
arybak@muzeum-dabrowa.pl

Autorzy:
Olga Lulek
Magdalena Cyankiewicz
Dariusz Rozmus
Arkadiusz Rybak
Joanna Tokaj

Opracowanie graficzne:
Elżbieta Jankowska

Ilustracje:
archiwum Muzeum

Dąbrowski Kurier Muzealny

Nr 5/2016

Resursa dąbrowska z 1895 r.

Przy ulicy 3 Maja znajduje się budynek Resursy. Był to tzw. klub towarzyski, wybudowany dla miejscowych obywateli. Resursa dąbrowska powstała w 1895 roku. Ceglany budynek ozdobiony był szeregiem detali architektonicznych. Znalazła się w nim sala widowiskowa, na której deskach

pojawiała się m.in. Gabriela Zapolska. Budynek mieścił także okresowo gimnazjum i bibliotekę, a w II połowie XX wieku Komitet Miejski PZPR. Obecnie pozbawiony elementów wystroju architektonicznego pozostaje w rękach prywatnych.

Szanowny Czytelniku!

Początek maja to okres obchodów Dnia Hutnika. Również my przyłączamy się do składanych z tej okazji życzeń. Nie każdy jednak wie, że św. Florian jest jednym z czterech głównych patronów Królestwa Polskiego już od XV wieku. Oprócz hutników opiekuje się on także strażakami, koksownikami, kominiarzami, garncarzami i piekarzami.

W tym numerze Kuriera polecamy artykuły o muzealnym skarbie oraz związkach Marii Konopnickiej z Dąbrową Górniczą.

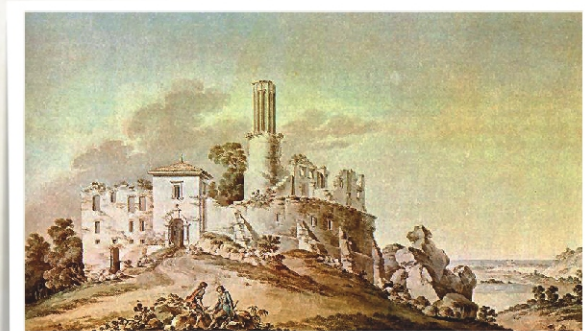
Arkadiusz Rybak
Dyrektor
Muzeum Miejskiego
„SztYGarka”

Sylwia Winiarek
Rzecznik Prasowy
Biuro Komunikacji
ArcelorMittal Poland

Życzymy interesującej lektury.

Kolejny skarb w Muzeum

Joanna Tokaj
jtokaj@muzeum-dabrowa.pl
Dariusz Rozmus
drozmus@muzeum-dabrowa.pl

Ruiny zamku w Rabszynie koło Olkusza na rycinie Vogla z końca XVIII w.

Od marca w zbiorach Muzeum Miejskiego „SztYGarka” znajduje się nowy eksponat, – tzw. denarki jagiellońskie. Jest to niezwykle cenny pod względem historycznym skarb 219 srebrnych monet z okresu średniowiecza (XV wiek). Znaleźisko odkryto w okolicach zamku w Rabszynie w 2007 roku. Srebrne monety przeleżały w ziemi ponad pół tysiąca lat. Pieniądze zostały odkryte przez postronną osobę, która zgłosiła informację do Muzeum w Olkuszu. Dzięki staraniom Macieja Milewskiego skarb został przekazany do wspomnianego Muzeum, obecnie jest depozytem w Muzeum Miejskim „SztYGarka”.

Monety ze skarbu rabsztyńskiego są niestety w bardzo złej kondycji, stąd konieczność ich konserwacji. Podczas zabiegów konserwatorskich zostaną wykonane analizy metalograficzne wybranych egzemplarzy monet. Dzięki nim będziemy mogli stwierdzić czy monety są autentyczne, czy to tylko falsyfikaty pochodzące z tamtej epoki. Baza danych posłuży do porównania z monetami z innych okresów. Dzięki badaniom będzie można prześledzić, jak zmieniała się kondycja srebrnego pieniądza pozostającego na rynku.

Skarb jest obecnie konserwowany, potrwa to około pół roku, po czym będzie można go oglądać w Muzeum.

Marii Konopnickiej z Dąbrową Górniczą

Magdalena Cyankiewicz
mcyankiewicz@muzeum-dabrowa.pl

Maria Konopnicka to postać malownicza, której życie mogłoby służyć za fabułę ogromnej zajmującej powieści. Jest znana ostatnio i głośnie bardziej dzięki odbrazowanym kartom życiorysu, niż utworom literackim powoli popadającym w zapomnienie. Większość z jej utworów cechuje jednak niezwykła uroda i wrażliwość społeczna. Poetka wiele podróżowała po miastach i uzdrowskach rozsianych po całej Europie. Obok Grazu, Zurychu, Mediolanu, Nicei, Rzymu, Gniezna, Bielska, Krakowa i Lwowa, pojawiła się też nasza Dąbrowa. Jeden z jej udokumentowanych pobytów w przyszłym mieście przypadł na początek 1891 roku. Maria Konopnicka odwiedziła wówczas ukochaną córkę Zofię, żonę inżyniera Bolesława Królikowskiego. Przyjeżdżając z Warszawy bezpośrednio po pogrzebie swojego pierworodnego syna Tadeusza, pisarka zatrzymała się w Dąbrowie (Górnicy) i wysłała list 19 stycznia do drugiej swojej córki Laury. List ten zachował się do dnia dzisiejszego. Później Konopnicka wyjechała do Monachium.

W Dąbrowie młodzi małżonkowie Królikowscy zamieszkali wraz z „psiakiem” i kanarkiem Zusiem. Nie istnieje już dom, o którym pisała w liście panna Zofia: „Naręczony mój ma posiadłość w Dąbrowie, w kopalni węgla kamiennego. Będziemy mieli małeńki domek, przy nim ogródek i kawałek pola”. Budynek, o którym mowa, stojący przy ulicy Przybyłaka, wyburzono. Dawna mieszkanka Dąbrowy – Zofia, secundo voto Mickiewiczowa, zmarła w 1956 roku w Żarnowcu. Mieszkała w dworku, który był darem narodu dla Marii Konopnickiej. Obecnie w Żarnowcu mieści się muzeum jej poświęcone, ze zbiorów którego pochodzi zdjęcie zamieszczone poniżej.

Pisarka swoje literackie obserwacje związane z pobytem w Zagłębiu ujęła w szkicu pt. *Hanysek* oraz prawdopodobnie w utworze *Dym*. Ta szeroko znana nowelka opowiada o tragedii, jaka wydarzyła się w cieniu zakładów przemysłowych w życiu robotniczej rodziny. W 1904 roku Konopnicka opublikowała literackie studium zatytułowane *Hanysek*. Wraz z kilkoma nowelkami znalazło się ono w tomiku prozy *Na normandzkim brzegu*. Interesujący nas tytułowy *Hanysek* odnosi się do śląskiego gwarowego brzmienia imienia Janek, które używa się także na określenie bezimiennej postaci chłopięcej. W utworze przywołana jest nazwa Dąbrowa, która ze względu na obecność kopalń była naprawdę Górnicy. Utwór rozpoczyna się następująco: „Typem rozwijającym się najwcześniej z górniczych typów w Dąbrowie jest Synek, albo Hanysek. Hanysek miewa od siedmiu do czternastu lat; ściślej wszakże kontroli wieku jego nikt nie prowadzi (...) Juźci i Hanysek ma jakiś ród swój i początek, ale nie dochodzi tego. Czuje za to mocno przynależność swoją do kopalni. Jest z „Redenu”, jest z „Paryża”, jest z „Koszelewa”, bywał z „Cieszkowskiej”, póki jej nie zalała woda”. Szkic *Hanysek* stał się zbiorowym portretem dzieci wzrastających w otoczeniu kopalni. Jest stosunkowo dobrze znaną miniaturą literacką autorki, gdyż wielokrotnie wznawiał ją „Czytelnik” – w tomie *Opowiadań Marii Konopnickiej*.

Zjazd rodziny Konopnickich w Kapitulie pod Łowiczem, pocz. XX w. Maria Konopnicka stoi w drzwiach, czwarta od prawej – córka Zofia.